

Για να γίνει ή κουβέντα της Δώρας με τη Λιά να στην τελευταία πράξη, στέλνει πάλι το Φαίδω- να ή Δώρα να της φέρη άνθια.

Τό είπαμε κι άλλοτες πως τό βγάλισμο και μπά- σισμο τών προσώπων, πρέπει να μη χτυπή σαν έδι- καιολόγητο, ή σαν ψευδοδικαιολογημένο. Πολλοί δέν τό προσέχουν, κι ακόμα μερικοί πού στάθηκαν σά δασκάλοι, στην παγκόσμια θεατρική Τέχνη. Μά αύ τό δέν έμποδίζει τό τέτοιο άφύσικο, να στέκεται πάντα κι άντιτεχνικό.

Η τελευταία σκηνή της τελευταίας πράξης, καθώς και όλες άπάνου κατου οι σκηνές του έργου, φέρνουν στό θεατή μιá λυρική κούραση κ' ένα ποιη- τικό μπούχτισμα, φοβερά άντιθεατρικό.

Τά λόγια άληθινά ποιητικά, στολισμένα με τό άνώτερο χάρισμα της βαθείας αίστησης, στολίζουν τό έργο σά διαμάντια. Μά όπως είπαμε και στην άρχή αυτό δέν άρκεί για να σύρη τό άβίαστο ένδια- φέρο. Τό ξεμάκρμα πάλι τών σκηνών άπ' αυτή την πρώτη πράξη, δείχνει σά μιá φτώχεια του ποιητή για να φέρη την προεπούμενη κίνηση και γοργάδα και να διώξη την πιθυμιά του θεατή για τό γλήγορο τέλος.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

Του μεγάλου μας Α. Πάλλη

Όταν τ' άγκάθια γύρω μου
με ζώνουνε φριχτά
και φτάνει τους τ' άγκύλωμα
στη δόλια μου καρδιά,

Όταν σκοτάδι άπέλειωτο
εσπλώνεται βαρύν
και κάποιος πόνος άγριος
μού δέρνει την ψυχή,

Σύν με κερνάς, ώ Όνειρο,
άπ' τό γλυκό κρασί
και πίνω, πίνω, και ξεχνώ
τ' άγκάθια στη ζωή.

ΧΑΡΗΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ

και τραβήζε με τό ζόρι τό φίλο του, πού δέ σκόπευε να ξεκολλήση από κεί, καμαρώνοντας μιá νοστιμού- λα παντρεμένη, πουπινε νερό με τόν άντρα της.

— Στάσου, μωρέ, τί βιάζεσαι ;
— Μά δέ θα πάμε, τό λοιπό, στην Όλγα ; τί κόλλησες αυτού ;

— Πάμε !... Μωρέ είδες φεργάδα μιá φορά ! Πώ πώ ! Πουλάκι μου !... Ό άντρας της, βέβαια, θάπαθε ζαχαρώδη διαβήτη ...

— Γώ βλέπω πως άγρίεψες είδώ και δέν πιάνε-σαι. Σέ καλό σου !

— Και πού είσαι ακόμα !
— Άκου την Όλγα ! Είναι βλέπω στό κίφι της.
— Έλα πώ δώ να βρούμε τό Γιάννη ...

Κοντά στην πηγή του νερού και τά φυσικά λου- τρά, πάνω στη θάλασσα, χτίσανε τό μεγάλο καφε- νεϊό «Τά Κώματα», πού χρησιμεύει και για σκάλα του Λουτρακίου. Μολώσανε τή θάλασσα για να χτί- σουν τό σπίτι και μπροστά του στερεώσανε με δο- κάρια χοντρά και σίδηρα μιá εξέδρα σανιδένια, με- γάλη, άρκετή να χωρήση και τρακόσα προσώπατα γύρο γύρο κλείνεται με κάγκελλα, μήν τύχη και πίσω στη θάλασσα κένα παιδί, και πάνω σκεπά- ζεται με τέντα, πού την προσφυλάει κι από ήλιο κι

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 8.— Για τις Έπαρχίες Δρ. 7
Για τό Έξωτερικό Φρ. Χρ. 10.

Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τμήματα (2 Δρ. την τρι- μηνία) συνδρομές.

Κανένας δέ γράφεται συνδρομητής ά δέ στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

10 λεπτά τό φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κίσκια (Σύνταγμα, Όμόνοια, Εθν. Τράπεζα Έπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιά- δρουμου (Άκαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδη- ρόδρουμου (Όμόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Έστιας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντίκρυ στη Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Άρβανίτες και Ρωμοί— Η ρεκλάμα της δε- κάρας— Άλήθειες της « Άλήθειας »— Έ- νας άξιος υπάλληλος— Ο « Εορτάης » της Σμύρνης.

ΜΕΡΙΚΟΙ Άρβανίτες, όχτώ δέκα, με τη λεβάντινη κορμοστασιά τους και την εθνική τους φορεσιά, φανήκανε την περασμένη βδομάδα, μιá νύχτα, στους καφενέδες της Όμόνοιας. Δλοι μαζί, δλοτρόγυρα στό τραπέζι, με μιá σο- βαρότητα άρχαίου Ρωμαίου συγκλητικού.

Και οι Ρωμοί στικόντουσαν και τους κοιτάζανε με θα- μασμό και μ' εύλάβεια, χωρίς να νολίζουν τό στόμα τους, χω- ρίς να πούν κείνο πού κρυφόλεγε ή ψυχή τους :

Γιατί ή ψυχή του Ρωμιού, μπροστά στην Άρβαντινή λε- βεντιά, κρυφόλεγε με πόνο τόν άρχαίο Σπαρτιατικό λόγο : « Μιά φορά είμαστε και μετς τέτοιο !... και πικραστούνα- ζε μήν μπορώντας να πει και τό : « Μιά φορά και μετς τέ- τιοι θα γίνουμε ! »

Γιατί ή Άρβαντινή φυλή κρατιέται να ακόμα, ένώ ή δική μας φυλή δείχνει ού να γέρασε.

Τουλάχιστο όποιος έβλεπε τους Άρβανίτες, κ' έρχηγε μιá ματιά και στους Ρωμούς πού καθόντουσαν στις μύρτες ή περιούσανε ξαπλωμένοι στα καουτσικένια άμάξια, κι όποιος μελετούσε φουογονώμιες και φορεσιές και φεράματα, σέ τέτια άπελπιστικά συμπεράσματα έφτανε.

« ΚΑΤΟΥ ή ρεκλάμα της δεκάρας ! » Έτσι είπε ο Διάδοχος και τά λόγια του σωστά και άγια. Γιατί αυτό πού γίνεται στους στρατώνες, πού κατηχούνε οι ύπαξιωματικοί, με την άδεια δηλ. τών αξιωματικών, τους έφεδρους ναφι-

νουν τη δεκάρα πού παίρνουνε για μιστό κάθε μέρα στ τ α μείο της Έθνικής άμυνας, είναι έλασσό και άνόητο.

Κι ο Διάδοχος, λένε, τόσο θυμάσε όταν τόμαθε, ώστε άναγκάστηκε να κάνει πικρές παρατήρησεις στους αξιωματι- κούς και ναν τους συστήσει να πάψουν πιά αυτή τη ρε- κλάμα της δεκάρας—γιατί οι αξιωματικοί, φαίνεται, για ρεκλάμα τό κάνουνε αυτό, για να μπορούνε δηλ. να τελα- λήσουν αύριο με τις φημερίδες, ποιανού ο λόγος μάζωζε περισσότερες παράδες για την εθνική άμυνα.

Μιά δεκάρα παίρνει τη μέρα ο στρατιώτης, και του τη ζητάνε κι αυτή ναν την άρσει για την εθνική άμυνα— χωρίς ναφίνουν και οι Έθιοι, αν όχι άλλάκιρο, τουλάχιστο τό ένα δέκατο ή τό ένν εικοστό από τό μιστό τους !

ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ από την « Άλήθεια » της περασμένης Κεριακής τόν άκόλουθο παράγραφο και σάς τονε σερβίρουμε δλωσδιόλου άσκολίαστο. Μερικά πράγματα μιλούνε μοναχά τους :

« Ο Βασιλόπαις Χριστόφορος ως άνθυπολοχαγός του πεζικού εις τό Αεν πεζικόν Σύνταγμα έδειξε πολύ ύπερβο- λικόν και επίζημιον ζήλον διά τό γλωσσικόν ζήτημα έν σχέσει με την ύπηρεσίαν του Δέν πιστεύομεν ή Α. Έψ- ηφλότης να φιλοδοξή να καταταχθή εις την τάξιν τών χυ- δαίστων γλωσσολόγων' άλλ' ή παρατήρησις την όποιαν έ- κάμεν εις τόν λοχίαν διδάσκοντα θεωρίαν του δπλου εις τους προσελθόντας έφεδρους να μεταχειρίζεται άντι της λέ- ξεως «έκατοστά» τό βέρβαρον «πόντος» (1) ένα την έννουσιν καλλίτερα οι χονδροκέφαλοι δθθεν χωρικοί μάς φαίνεται ότι ήδίκησε πολύ την νοημοσύνην του ίδιου Βασιλόπαιδος.

Η λέξις «έκατοστά» δέν εινε εϋτε Κινέζικη, εϋτε Τσε- χική την ζέσει όλος ο κόσμος, αν δέ δέν την έννοουσε ο έ- φεδροςχωρικός καθήκον του λοχίου ήτο—όπως πράγματι και τό εκάμεν ούτος—και του άνωτέρου του άνθυπολοχαγού βασιλόπαιδος να δώσουν να έννοήση ο έφεδρος τί εινε «έ- κατοστέν». Να τον μάθουν δηλ. να τον φωτίσουν, να του ύψώσουν τό διανοητικόν επίπεδον. Διότι ο στρατών πρέπει να εινε Σχολειόν. Ο Έψηφλότατος έπροτίμησε μεθ' ύπερ- βολικής άφελείας να τόν άφήση εις τό σκότος και να τόν μάθη τόν χυδαίσμόν ! Τόσον τό χειρότερον !

Θά έννοουμέν μιá παρατήρησιν προς άπλουστέρην έ- ξηγησιν εάν ο λοχίας άντι της λέξεως «έκατοστά» μετα- χειριζέτο τό «ύφεκατόμετρον» τόν κυρίως τεχνικόν όρον. Άλλ' ο λοχίας ήξευρε τί έλεγε και τί εκάμεν όταν έζήγει «έκατοστά» και όχι ύφεκατόμετρα. Δέν ήξευρε δέ τί του έ- γίνετο έννεσ ρέπερτες πρωίνης έφημερίδος όταν ύπερθεματι- ζων εις άηδῆ κολακείαν έια την χυδαίζουσαν παρατήρησιν του βασιλόπαιδος έγραψε συνιστών δθθεν εις τόν δυστυχῆ λοχίαν να μη εινε... ύπερκαθαρεύων ! Όστε τό εκατοστόν εινε ύπερκαθαρεύων !... Μπρίβο ! Δυστυχισμένη γλώσσα ! Ός προς τόν «πόντον» ως μείνη διά τό χαρτοπαίγιον. Έκεί μόνον έχει την θέσιν της ή ξενική λέξις.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ στό Έν. Λογιστήριο διορίστηκε ο κ.

μένα : χρυσό κοντογουνάκι, σά μπολερό, πού άφινε γδυμνόν τό λαιμό και τά μπράτσα, φούστα μεταξω- τή, κόκκινη, κοντή, για ναφίνη λύτερες τις γαίμ- πες, σκαρπινάκια, με φιούμπες χρυσές, και στό κε- φάλι μικρό φεσάκι κόκκινο, στραβά βαλμένο, πού ταίριαζε πολύ με τά κατάμυρα, σαν του κοράκου τά φτερά, μαλλιά της τραγουδίστρας. Σέ μιá γω- νιά, μακριά πώ τό μπαλκονάκι της, είχε τρουπώσει ο Γιάννης με τη μάνα του και τρώγανε τό παγωτό τους. Οι φίλοι τους ζυγώσανε γελαστοί.

— Σας φέρνω ένν κελεπούρι πού δέν τό περι- μένετε —είπ' ο Κώστας.

— Βρέ καλώς τό Θόδωρο ! Βρέ καλώς τά μά- τια σου ! Πώς είτανε τούτο τό ξαφνικό ;

— Έ ! Μι πήρε και μένα τό ποτάμι ! Πώς Γιάννη μου ; Τί κάνετε, κυρία ; με θυμάστε ;

— Θερρώ, Γιάννη μου, δέν είναι τό παλλικάρι πού διαβάζατε μαζί στό γυμνάσιο ;

— Έγώ είμαι, κυρά μου, δλόκληρος !

— Πώς είσαι, παιδί μου ; Ά ! δέν ξέρεις πό- σο χάρηκα πού σέ είδα ! Είχες καιρό νάρθης σπίτι και γώ είμαι γερόντισσα και ξεχνώ. Κακά τά γε- ράματα, κακά και ψυχρά !

(άκολουθεί)

Αντ. Πρέκας, ένας από τους δραστηριώτερους και ικανώτερους οικονομικούς υπαλλήλους, νεώτατος άκόμα, μόλις παρήκτα χρονών, που την πήρε την ανώτατη αυτή θέση με το σπαθί του, δίχως χαρίσματα και δίχως προστάτες.

Και γι' αυτό ίσα ίσα χαίρομαστε για τον περιβασμό του που τιμάει όχι τόσο τον κ. Πρέκα, όσο τον κ. Γούναρη που είδε μια τέτοια άξια, την αναγνώρισε και την έβαλε στη θέση που της άξιζε.

*

Ο «ΕΡΓΑΤΗΣ» του Βόλου πέθανε, ζήτω ο «Εργάτης» της Σμύρνης! Όσο λυπούμαστε για τον άδικο θάνατο του πρώτου, άλλο τόσο χαίρομαστε για τη γέννηση του δεύτερου, του Σμυρνιού «Εργάτη», που ο Θεός να δώσει να ζήσει και να προκόψει και να κερδίσει τους κόπους του μια μέρα.

Ίδρυτής του Σμυρνιού «Εργάτη» είναι ο νεότουρκος Μεχμέτ Μετζδέτ, άντρας γιομάτος μόρφωση και δράση και διευθυντής του κ. κ. Α. Κοκκινίδη και Δ. Κοτζαμάνης. Και γράφεται ο «Εργάτης» πέρα πέρα (έξω από λιγοστές άρθρες) στη Δημοτική γλώσσα και είναι «φίλος, προστάτης και Σύμβουλος του Λαού», κ' έχει ύλη διαλεχτή και κατάλληλη με το πρόγραμμά του, που είναι η μόρφωση του λαού και το ζύγνημα της εργατικής τάξης.

Ένα ποιηματάκι το συνεργάτη μας κ. Νίκου Σαντορινιού «Εργάτης» που άρχινάει:

Είμαι γώ του κόσμου το κλειδί...

και θυμίζει το «ακήπτερο του πλανήτη μας» του Κάρλαϊλ, μάς έκαμε βαθιά εντύπωση, καθώς και το «βραδινό τραγούδι» του συνεργάτη μας Τώνη Χριστίδη.

Ο «Εργάτης» του Βόλου δεν μπόρεσε να ζήσει, γιατί πολεμήθηκε λυσασμένα από τη Ρωμική κουτσουμπολιά και γιατί οι εργάτες του Βόλου δε νιώσανε πίσω χρήσιμους τους εΐτανε ένας τέτοιος φίλος και προστάτης. και δε μαζωχτήκανε γύρω του να τον προστατίψουν με τα σιβαρά τους χέρια. Άς το νιώσουνε τουλάχιστο τούτοι οι Τουρκομερίτες εργάτες κι άς στηρίξουν τον «Εργάτη» τους, χαρίζοντάς του ζωή και δύναμη.

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ¹⁾

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΚΥΒΕΡΝΙΕΣ

Η Μάνη και το Σούλι μπόρεσαν να κρατήσουνε τη λεπτεροκυβέρνηση τους χαρη στους γκρεμούς και στα βουνά τους όσο και στην παληκαριά και την άξιάδα τους. Τάλλα όμως μέρη δε δυνόντανε αδιάκοπα ν' αντιστέκονται γιατί οι τόποι τους πατιούντανε έφκολα από τον όχτρο. Αναγκαστήκανε τ' λοιπό να προσκυνήσουνε για να κρατήσουνε όσα μπόρουσανε από τα προνόμιά τους. Τα βαστάξανε τα προνόμια που πήρανε και παραδοθήκανε και κερδίσανε καινούρια, τότε με μπαξίσια τότε με κολακείες. Φροντίζανε να μνήσκουνε χτήματα της Βαλιντέ Σουλ τάνας ή της Μπασκαντίνης, του Κηζλάργα ή κανενός άλλου τρανού Τούρκου κ' έτσι είχανε σά μιάν ανεξαρτησία από τους γειτονικούς πασάδες. Άπ' άφτες τις κοινότητες, οι πολλές το Άρχοντολόι βαστάζε την κυβέρνηση στα χέρια του. Εΐτανε καθαφτό άριστοκρατικές ιδιοκυβέρνιες.

Α'. Αθήνα.

Στην Αθήνα οι κάτοικοι εΐτανε χωρισμένοι σε δυο τάξεις στους πρώτους ή άρχόντους, που είχανε μονάχοι το δικαίωμα να φορουνε μεγάλα καλπάκια με βελουδένιο γύρο, και στους δεύτερους ή το λαό, που τιμούσε τους άρχόντους του τόσο που να ντηριεται να περάση κ'νε από κει που βρισκόντανε καθισμένοι (έτσι λέει ο Βενιζέλος «ή λαός έπρόσφερεν άκρον σέβας και τιμήν εις τους άρχοντας ώστε έυστέλλοντο να διαβώσι το μέρος ένθα αυτοί έκαθηντο).

Άπό τις άρχοντικές μόνε φαμελιές, που καθώς φαίνεται εΐτανε όλο όλο καμμιά είκοσιπενταριά ε-

κλεγόντανε οι δημογέροντες. Κάθε εξαμηνιά οι 25 άφτες φαμελιές εκλέγανε 8 προεστούς ή έπιτροπούς έναν από κάθε γειτονιά (1), που μπόρουσανε να τους εκλέξουνε και ζανά. Οι έπιτροποί είχανε ένα γραμματικό και νοτάρη της κοινότητας που έγραφε όλα τα έπίσημα χαρτιά και για κάθε συμβόλαιο, που κάνανε οι χριστιανοί άναμεταξύ τους, κρατούσε άντίγραφο. Η έπιτροπή συνεδρίαζε τότε στού ένός πότε στού άλλου έπιτροπου (2).

Η Αθήνα εΐτανε χτήμα του Κηζλάργα και μόνε ένας βόιθοντας κ' ένας καντής αντιπροσώπεθε την άρχή, κι άρτοι όμως σεβόντανε και φοβόντανε τους έπιτροπούς γιατί έφκολα μπόρουσανε, σαν παραπονιόντανε στον Κηζλάργα να τους πάψουνε.

Όλοι οι περιηγητές έχουνε να πουνε για την εθγένεια και τη φιλοξενία που δείχνανε οι Αθηναίοι στους ξένους, κι όλοι λένε πως δεν είχανε καθόλου φανατισμό εναντίο τους φράγκους καπουτσιόβους που είχανε σκολειό στην Αθήνα.

Πατριώτες καλοί οι Αθηναίοι άρχόντοι δεν μπόρουσανε να βαστάξουνε κ' ενωθήκανε με το Μοροζίνη στα 1687 για να λεπτρωθουνε από τον Τούρκο κ' έτσι γινήκανε άφορμή να πάρη φωτιά η μπαρουτοθήκη της Ακρόπολης που κατάστρεψε τον Παρθενό που ως τα τότε στεκότανε άκέρως.

Β'. Χίος.

Οι κάτοικοι της Χίος εΐτανε χωρισμένοι σε πέντε τάξεις: τους πραματεφτάδες, τους τεχνίτες, τους άργαστηριάδες, τους θαλασσιούς και τους γεωργούς (3). Οι Χιώτες με την όλιγαρχική ιδιοκυβέρνηση που είχανε κατορθώσανε να βαστάξουνε ένα πρόγραμμα στην πολιτική τους. Κάνανε αρκετές χρηματικές θυσίες στην Πόλη κ' έτσι κερδίσανε τόσα πολλά προνόμια που μπόρεις να πής σταθήκανε οι πι άνεξάρτητοι κ' οι πιο έφτυχημένοι Ρωμιοί τα χρόνια εκείνα.

Ένας μουσελίμης, ένας καντής και 200 στρατιώτες αντιπροσώπεθανε την Τούρκικη κυβέρνηση στη Χίο. Κανένας Χιώτης δεν είχε το δικαίωμα να πηγαίνη στού μουσελίμη, για να μην τύχη και τότε δωροδοκήση, κι αν καλνούσε κανένα του, άφτος έπρεπε να πάρη την άδεια από τη δημογεροντία κ' ύστερα να πάη να της πη τί τον ήθελε ο Μουσελίμης. Μοναχά ο Έγκρεμώτης κι ο Απλοταρινός δημογέροντες κ' οι πρωτομαστόροι μπόρουσανε να πάνε να τους βρουνε.

Πέντε δημογέροντες κυβερνούσανε τη Χίο κι άφτοι εΐτανε ή καθαφτό έξουσία. Η Χώρα όντας διαιρεμένη σε τρεις ένορίες, Απλοταριά, Έγκρεμό και Παλιόκαστρο έβγαζε ή κάθε μία τους εΐα δημογέροντα κ' οι δυτικοί άλλους δυό. Τους δημογέροντες τους εκλέγανε πάντα από τους πραματεφτάδες και μόνε για ένα χρόνο, χωρίς να μπόρουνε να εκλεγούνε ζανά. Οι δυτικοί όμως κι ο Παλιόκαστρινός μπόρουσανε να ζανακλεγούνε ύστερα από μερικά χρόνια όντας μεταξύ τους, πιο λίγοι πραματεφτάδες, γι' άφτο όμως και μέσα στη δημογερον-

1) Sponzet Weller II σελ. 137 και 168. — Έτσι μπόρεις να συβιβάσης τις αντίθετες πληροφορίες του Villemain, που λέει πως ή κοινότητα κυβερνιότανε από 84 άρχοντες και σαν πέθανε ένας τον εκλέγανε ανάμεσό τους, και του Guilletiere που τους κάνει 24. Ο ένας μιλεί για φαμελιές κι ο άλλος για πρόσωπα. Οι Spon et Weller όμως ξεχωρίζουνε καθαρά τους άρχόντους που άμα βγάζουνε γένεια φορουνε το καλπάκι και τους έπιτροπούς που κλέγονται κάθε έξη μήνες.

2) Ο Guilletiere λέει: πότε στού Καπετανάκη πότε στού Παλαιολόγου, μα βέβαια γιατί άφτοι εΐτανε την εποχή εκείνη οι πιο έπίσημοι έπιτροποί.

τία την πιο πολλή δύναμη την είχανε ο Απλοταρινός κι ο Έγκρεμώτης δημογέροντες.

Η εκλογή γενότανε με πολλούς περιορισμούς και με πολύ περίεργο τρόπο. Κάθε χρόνο στις 3 του Φλεβάρη μαζεβόντανε καμμιά παρανταριά από τους πρώτους πραματεφτάδες στην Αη Φώτη κ' εκεί οι δημογέροντες δίνανε τη λογοδοσία τους και ζητούσανε συχώρηση για ό,τι σφάλανε. Ύστερα μένανε 20 από τους παλιούς δημογέροντες, 8 από την Απλοταριά, 8 από τον Έγκρεμό, 2 από το Παλιόκαστρο και 2 καθολικοί. Τότες ο Απλοταρινός δημογέροντας μοίραζε στούς 8 συνενορίτες του από ένα χαρτί διπλωμένο, τα 6 εΐτανε άγραφα και τα δυό γράφανε Μείνον, το ίδιο έκανε κι ο Έγκρεμούσης δημογέροντας στούς δικούς του. Άνοιγανε τότες τα χαρτιά κι όσοι τους τύχαινε άγραφο φέβγανε έμείσως, κ' έτσι μνήσκανε οι πέντε δημογέροντες, δυό από κάθε ένορία κ' οι δυό δυτικοί. Άφτοι οι 13 εκλέγανε τους καινούριους δημογέροντες. Άμέσως ο Έγκρεμούσης δημογέροντας έπαιρνε τα όνόματα και τα πήγαινε στον Καντή, που είχε έτοιμο το Χοτζέτι και τάγραφε, ύστερα γύριζε στην εκκλησιά με το χοτζέτι. Άνοιγανε τότες τις πόρτες και κηρύχνανε στο λαό, που πρόσμινε απ' όζω, τα όνόματα. Την έλλη μέρα οι παλιοί και οι καινούριοι δημογέροντες μαζεβόντανε στο Μεζά, όπως λέγανε το μέρος που συνεδρίαζε ή δημογεροντία, και πηγαίνανε, πρώτα οι παλιοί κ' ύστερα οι καινούριοι, στο Μουσελίμη, στην Καντή και στο Δεσπότη, ύστερα ξαναγυρίζανε στο Μεζά, πρώτα οι καινούριοι κι έκολουθώντας οι παλιοί. Τότες οι παλιοί παραδίνανε την κυβέρνηση στούς καινούριους.

Ο Μεζάς, έτσι λέγανε και τη δημογεροντία, εΐτανε παντοδύναμος, είχε τρεις αντιπρόσωπους στην Πόλη που κοιτάζανε να τάχουνε καλά με τους δυνατούς πασάδες κ' έτσι μπόρουσανε να ύποστηρίξουνε κάθε ύπόθεσή τους. Πολλές φορές, σαν τύχαινε οι τούρκικες άρχές στην Χίο να φερθουνε άσχημα, οι δημογέροντες γράφανε στην Πόλη κ' οι αντιπρόσωποι τους κατορθώνανε να τιμωρηθουνε ή και να παφτούνε οι φαϊχτες. Γι' άφτο κι ο Μουσελίμης κι ο Καντής τρέμανε το Μεζά. Μα κι ο Δεσπότης φοβότανε το Μεζά κι άκουε τις διαταγές του.

Εΐχανε δυό δικαστήρια το Έμπορικό με 5 δικαστές τους πρωτομαστόρους, που διάλεγε ή δημογεροντία από τους πραματεφτάδες — έναν από κεινούς που κάνανε δουλειές με την Έβρώπη, έναν από τους πραματεφτάδες που είχε δουλειά με την Πόλη, έναν από τη Σμύρνη και δυό από τους ντόπιους — και το Θαλασσινό με τρεις δικαστές τους Ντεπουτάτους. Εΐχανε και 2 συμβολαιογραφεία, ένα στην Απλοταριά με 4 κ' ένα στο Παλιόκαστρο με 2 συμβολαιογράφους τους νοτάριους.

Οι δημογέροντες μαζεβόντανε κάθε μέρα στο Μεζά κι άκούανε το λαό. Όποιος είχε παράπονο έρχότανε να τους κλαφτή. Μίσο ντόπια χωροφυλακή φροντίζανε για την τάξη και την ήσυχία του τόπου και για τους φυλακωμένους. Για να ύπάρχουνε πάντα στο νησί αρκετές θροφές, πράμα που τον καιρό εκείνο εΐτανε πολύ σβαρό, οι δημογέροντες είχανε πάντα την έγνοια τους. Εΐχανε χρέος να διαφεντίσουνε την ήθική και τα έθίματα. Γι' άφτο εΐτανε μπεδισμένο να φορουνε οι γυναίκες λούσα, λαχούρια και διαμαντικά. Μόνε διαμαντένια δαχτυλίδια, χρυσά βραχιόλια και μαργαριτάρια για τα σκουλαρίκια εΐτανε συχαρμένα. Δέκα έπιστάτες έπιτηρούσανε μην τύχη και πατήση κανείς τις διαταγές. Άφτοι οι έπιστάτες αν πιάνανε κανένα, ειδοποιούσανε

*) Η άρχή στο 306 φύλλο.

3) Βλαστού Χιακά σελ. 129